

**ОТЗИВ ЗА КНИГАТА НА АНДРЕЙ ЛЕШКОВ –
„АУРАТИЧНО И ТЕАТРИЧНО“
(ОСНОВНИ СВЕТОГЛЕДНИ ТЕМАТИЗМИ
НА МОДЕРНОТО ЕСТЕТИЧЕСКО МИСЛЕНЕ)**

Лешков, А. (2018). *Ауратично и театрично*.
(Основни светогледни тематизми на модерното естетическо мислене).
София: ОМДА. ISBN 978-954-9719-98-7

Николай Михайлов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Името на д-р Андрей Лешков е добре познато на изкушените от добри философски съчинения читатели. Той е автор, известен с впечатляваща научна ерудиция, философски изказ, оригинално съчетаване на класическа традиция и новаторство при излагане на своите тези. След книгата „Светът като творба? Философия и естетизъм“ (София: Електронно издателство „Проектория“, 2014), съчинението „Ауратично и театрично“ (София: Електронно издателство „Омда“, 2018) д-р Лешков от ИИОЗ – БАН, среща читателите с *втората си монография*, която, ще побързам да кажа, потвърждава една премислена академична и всеобхватна визия за естетическото, така характерна за автора.

Със своите 238 страници, монографията на д-р Лешков предлага *Вместо увод*, две части, развити в пет глави, както и *Вместо заключение*. Драмата на мисълта в текста се развива около осмислянето на феномените *театрично и ауратично*, схванати като своеобразни „рамкови условия“ за естетическото. Чрез обръщане към тях авторът показва, че те бележат определени гранични или съответно пределни явления, задаващи онези интелектуални условия, които биха направили естетическото мислимо в неговата светогледна определеност. Тук може би е мястото да отбележа умението на автора да владее философското слово и да го употребява в неговото първоначално значение на знание и разсъждение.

Един *Вместо увод* („Пределите на явяването“, вж. с. 5 – 17) очертава основните изследователски параметри на съчинението: *характер, области на действие, методи, задачи, актуалност на темата*. По три белега

авторът определя своето изследване като *между-* и *многодисциплинно*, какъвто е и съвременният начин на философско писане. Първо: според предмета и темите на изследването е налице *взаимопресичане* между философия, социология, изкуствознание, културология. Второ: от гледна точка на теорията и методологията, работата се обръща към изследователски процедури, утвърдени в неокантианството, феноменологията, херменевтиката, както и към такива, които са развивани в области като социология на знанието, социология на културата, социология на изкуството, дори във възкресяваната социология на философията. Всички тези полета отдавна са обект на изследване на д-р Лешков.

Задачите на монографичния труд очертават неговата актуалност. Според автора, ако **ауратичното** означава въпроса „какво“ в естетическото – неговата материя, то **театричното** бележи естетическото запитване „как“ като явяване на формата. Ауратичното следователно определя *идеалност*, театричното – *изразност*. Ако първото *онтологично* присъства, като обаче *естетически* отсъства, то второто съотнася измеренията *онтологично* и съответно *естетическо* чрез представянето. И това според мен точно наблюдение на автора не е някаква словесна ловкост, а компетентност на учения, разбирана и в древния смисъл на *ἀρετή*.

Д-р Лешков смята (имайки, мисля, впрочем пълно основание – поне предвид на положението при нашата хуманитарнонаучна литература), че взаимовръзките *ауратично* – *театрично* остават, като цяло, научно не-проблематизирани. Той предлага подход към тях през секуларизирането и ресакрализацията, съответно – откъм техните взаимодействия в нашата култура предвид на такива явления, каквито представляват междувоенната есеистика и сегашното философстване.

Първа част („Припомняни родословия“, с. 18 – 142) разисква същностните черти на ауратичното и театричното, съответно – възможния техен синтез. Първите две глави ги изследват като самостоятелни феномени и във връзка с творби от водещи философски и социални мислители. Изтъква се взаимоотношението между ауратичното и естетическата феноменология, въведено чрез „Естетическото (*като*) присъстване“ (вж. с. 19 – 23). Следват обръщания към такива фигури като Зимел и Бенямин – удържайки две основни насоки в анализа. Първо: културно-философската и социално-теоретичната значимост на Кантовата естетика предвид становищата при кънигсбергския философ относно модата. Вид „коментар“ към неговата естетика са идеите за модата у Зимел (напр. „Аура + мода = стил“, с. 23 – 31). Второ: коренното преосмисляне на модерността из феномена „изтъляващо ауратично“, белязал според Валтер Бенямин съвременните изкуства (вж. „Идеята за аурата и аурата на идеята“, с. 39 – 58). Нещо като посредник между двете мисловни движения се оказва екскурсът „Идеята

за формата на модата“ (с. 31 – 39), мислещ модата като същностна за човешкото общностно присъствие, но също така показващ Томас Карлайл като начинател на рефлексията относно самия феномен „модност“, както същевременно и накрая представящ модата откъм нейната необявявана способност да олицетворява съвременното ауратично.

Глава втора („Мисълта за театъра като проблем на мисълта“, с. 59 – 99) въвежда идеята „театрично“ като условие за възможността на театралното. Тук разграничението *онтично* – *онтологично*, което прокарва Мартин Хайдегер, губи своята абстрактна всеобщност, ставайки значимо за подхода към театъра и спрямо метафората „светът като театър“, схващаща социалното присъствие като „представяне“. Засягат се както измеренията *колективно представено* (Емил Дюркейм) и съответно *всекидневно представяне* (Ървинг Гофман), така също *всеобемащото естетизиране* (Мишел Фуко, Джорджо Агамбен, Волфганг Велш), белязало съвремението. Чрез понятието „театрично“ книгата прави явно как от идеята *светът като театър* възниква и формулата *целият свят актьорствува*. Върху богат исторически материал от Античността до Модерността авторът показва как познанието се свързва с действието чрез идеята за неговата сроденост с практиките на сценичното представяне.

Глава трета („Аналитични илюстрации“, с. 100 – 142) проблематизира връзката между *ауратично* и *театрично* чрез ранното творчество на Дьорд Лукач и съответно феномена „руиновост“. Лукач е осмислян в културфилософска светлина, като неговата есеистика бележи кризата на мисълта от епохата около Първата световна война (вж. с. 104 – 127). Феноменът *руиново* се разбира от автора чрез безсилието на настоящето да отхвърли отминалото, като историята става разбираема чрез това, че при нея винаги се завръща някогашното: защото в руината всички времеви модуси естетически съприсъствуват (вж. с. 127 – 142).

Втората част от книгата („Делата на идеите“, с. 144 – 229) представя феномените *ауратично* и *театрично* във връзка с явления от българската култура. Тя има две глави; първата, наречена „Духът на есето“ (с. 144 – 180), разгръща мисловни експерименти, имащи за предизвикателство възможността да се изградят от есета на Чавдар Мутафов неголеми *трактати по естетика*. Д-р Лешков очертава с това възможните тематизми предвид несъстоялия се диалог на феноменологическа и философско-жизнена нагласа при българската култура. Понеже тук есето бива схващано като околорепубликански жанр, нелишен и от аналитико-трактатни възможности (става дума явно за онази есеистика, каквато срещаме в образци от Зимел и/или Лукач), то запазва изтъняващата ауратичност, като същевременно театричното при естетическото мислене, както настоява авторът, във време на криза нерядко придобива дори измерението *артистично присъствие*.

След това, чрез своята завършваща глава пета („Синтезни вариации“, с. 181 – 229) книгата предлага един своеобразен културфилософски и/или социологознаниев подход спрямо самото философстване като естетически феномен. Тук се представя темата относно *ритуала на мисълта*, оживотворяващ общностни представи, които предзадават движенията при школските мислителни сред онова пространство, където се разгръща техният „занаят“. (Като главен незаявен образец за общността на *школските мислителни* при това се представя схоластиката.) Самите общностни представи, изтъква авторът, пораждаат схематизъм на съзнанието, който негласно подтиква философите да мислят само в понятия, установени от миропомазаната традиция (вж. с. 183 – 196 и с. 211 – 228). Авторът предлага също и необичаен социологичен, аксиологичен, психологичен анализ на скуката като светогледна настроеност – такъв феномен, който, белязващ съвремението като цяло, определя ритуалистичността на философстването (вж. с. 196 – 211).

Вместо заключение, носещо названието „Апоретика на идеалното“ (с. 229 – 238), търси перспективите пред производните линии в изследването, или другояче казано, възможните нюанси при осмисляне на отношението *театрично* – *ауратично*.

Време е за кратки забележки/препоръки. Първо: извън неизбежните особености при езика и стила у автора (нека не забравяме, че ако парафразираме едного, *моят език е моят свят...*), той би могъл да помисли – предвид други свои изследвания или дори предвид второ издание на книгата – за това да очертае своеобразните (казано в неговия нелишен от определена маниерност стил) *интелективни самоличности* на онези, които разискват относно естетиката и изкуството. Второ: неговите анализи ще спечелят, ако се реши да провери „границите за прилагане“ на *ауратично* и *театрично* спрямо конкретни художествени произведения от модерността – например литературни...

Накрая и трето (последно поред, но не по значение): въпреки цялата изящност, отличаваща построяването на *трактати по естетика* от есета на Чавдар Мутафов, редно е авторът да се обърне и към някои по-добре известни фигури от българската хуманитарна мисъл, немалко допринесли за това едно поставяне на въпросите относно връзката *ауратично* – *театрично* в естетическото мислене тепърва да стане възможно. (Освен това, като занимаващ се също и с въпроси на етиката, само бих приветствал едно изрично авторско изложение по проблема, който сам той – говорейки за онова, което спрямо Лукач е определено като *нравствен естетизъм*, – почти пряко нарича „етосът на естета“, или дори нещо повече – направо „етическа естетика“...).

Може да се обобщи, че в ръцете на читателя е компетентен и информативен текст на най-високо научно равнище, с редица новаторски формули-

ровки и аргументации. Той съдържа ценни за цялата наша хуманитаристика перспективни теоретични предложения. Остава ни само да очакваме, че предлаганото с тази книга изследване, едновременно задълбочено и изискано, ще допринесе за допълнителното утвърждаване на своя автор сред нашата философска и хуманитарна общност.

**REVIEW ABOUT ANDREI LESHKOV'S MONOGRAPHY
– "AURATICAL AND THEATRICAL" (BASIC THEMES
OF MODERN AESTHETIC THOUGHT)**

Leshkov, A. (2018). *Auratichno i teatrchno*.
(*Osnovni svetogledni tematizmi na modernoto estetichsko mislene*).
Sofia: OMDA. ISBN 978-954-9719-98-7

✉ **Prof. Dr. Nikolai Mihailov**

Faculty of Journalism and Mass Communication

University of Sofia

49, Moskovska St.

1000 Sofia, Bulgaria

Email: fjmc@uni-sofia.bg, nikolajm@uni-sofia.bg